

Poznań, 2 maja 2017 roku

Prof. dr hab. Wiktor Gabrusewicz
ul. Wiedeńska 95
60-683 Poznań

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgra inż. Wojciecha Kamienieckiego pt. „Ekonomiczna wartość dodana w zarządzaniu przedsiębiorstwami sektora telekomunikacyjnego w Polsce” napisanej w Instytucie Informatyki w Zarządzaniu

Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego pod kierunkiem dra hab. Jakuba Swachy, prof. nadzw. US, Szczecin 2017, s. 376.

1. Wprowadzenie

Zleconą mi przez Radę Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego rozprawy doktorskiej mgra inż. Wojciecha Kamienieckiego przygotowałem z uwzględnieniem następujących kryteriów oceny:

- wstępna charakterystyka rozprawy doktorskiej,
- problem badawczy rozprawy doktorskiej,
- cel i hipoteza badawcza rozprawy,
- struktura pracy i ocena zawartości poszczególnych rozdziałów,
- sposób rozwiązania podjętego problemu badawczego oraz osiągnięcia naukowe rozprawy,
- wiedza autora w reprezentowanej dziedzinie oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia nadań naukowych,
- konkluzja końcowa.

2. Wstępna charakterystyka rozprawy doktorskiej

Recenzowana rozprawa doktorska mgra inż. Wojciecha Kamienieckiego składa się z wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, abstraktu w języku angielskim, bibliografii, spisu tabel, wykresów, rysunków oraz załączników. Całość rozprawy liczy 376 stron. Praca jest więc obszerna i znacznie przekracza liczbę stron zwyczajowo przyjętych w rozprawach doktorskich w naukach ekonomicznych. Świadczy to o wnikliwości badawczej autora i jego pasji w stawianiu ambitnych celów i dochodzeniu do ich osiągnięcia.

Temat rozprawy jest zgodny z jej zawartością. Konstrukcję rozprawy oceniam pozytywnie. Trzonem rozprawy stanowią cztery rozdziały z szczegółowo rozbudowanymi podrozdziałami. Natomiast zamieszczone załączniki świadczą o bogatej warstwie dokumentacyjnej rozprawy. Praca ma charakter teoretyczny – empiryczny i aplikacyjny zarazem. Część teoretyczna rozprawy ujęta w trzech pierw-

szych rozdziałach pracy, jest napisana na podstawie obszernej literatury krajowej i zagranicznej a także licznych aktów prawnych.

Podstawę części empirycznej rozprawy stanowiły przeprowadzone przez autora badania empiryczne w ośmiu przedsiębiorstwach branży telekomunikacyjnej w Polsce.

W sumie wstępna ogólna ocena rozprawy jest bardzo pozytywna.

3. Problem badawczy rozprawy doktorskiej

Podjęty problem badawczy rozprawy wynika głównie z obserwacji potrzeb praktyki. W branży telekomunikacyjnej bowiem na skutek niekorzystnych trendów rynkowych i ciągłej zmienności otoczenia jakość decyzji bieżących i strategicznych staje się najważniejszym problemem efektywności zarządzania. Stąd wielkim wezwaniem jest poszukiwanie odpowiednich mierników i narzędzi pomiaru efektywności sprzyjających podejmowaniu decyzji prowadzących do zwiększenia wartości przedsiębiorstwa. W to wyzwanie wpisuje się recenzowana rozprawa. Uważam, że waga podjętego problemu badawczego polegającego na wnikliwym rozpatrzeniu celowości i użyteczności zastosowania miernika EVA do efektywnego zarządzania przedsiębiorstwem branży telekomunikacyjnej w pełni zasługuje na poświęcenie mu zarówno pogłębionych rozważań teoretycznych jak i badań empirycznych. Dobrze się więc stało, że zostały one podjęte przez Wojciecha Kamienieckiego w rozprawie doktorskiej.

4. Cel i hipoteza badawcza rozprawy

Jednym z ważnych kryteriów oceny rozprawy doktorskiej jest poprawność sformułowania celu i hipotezy badawczej. We wstępie cel rozprawy nie jest najlepiej sformułowany. Autor pisze, iż „kluczowym problemem badawczym podjętym w ramach dysertacji jest ocena ekonomicznej wartości dodanej jako narzędzia do oceny efektywności i podstawy podejmowania decyzji w przedsiębiorstwach telekomunikacyjnych w Polsce”. Dalej pisze autor, iż „głównym celem podjętych badań jest wielokierunkowa ocena adekwatności i przydatności miernika EVA do monitorowania wartości przedsiębiorstwa na użytek podejmowania decyzji zarządczych w przedsiębiorstwach sektora telekomunikacyjnego w Polsce”. Cel rozprawy w powyższym ujęciu jest w pewnym stopniu rozmyty. Właściwie są dwa cele - kluczowy oraz główny i nie wiadomo, który z nich jest ważniejszy. W rozprawie chodzi przecież o opisanie istoty wskaźnika EVA i wykazanie jego przydatności do oceny efektywności i zarządzania w przedsiębiorstwach branży telekomunikacyjnej w Polsce.

W rozprawie autor wysuwa hipotezę badawczą, że „odpowiednio skonstruowany miernik EVA dostarcza rzetelnej i użytecznej informacji do podejmowania decyzji zarządczych w przedsiębiorstwach sektora telekomunikacyjnego w Polsce”. Można postawić pytanie – czy tylko przedsiębiorstw sektora telekomunikacyjnego, czy przedsiębiorstw w ogóle. Z wywodów przedstawionych w pracy wynika, że wpływ branży na wielkość wskaźnika EVA jest raczej niewielki.

Podniesione uwagi mają w dużym stopniu charakter formalny. Po przeczytaniu pracy można wyrobić sobie pogląd jaki jest właściwy cel pracy i jej hipoteza badawcza.

W procesie badawczym rozprawy autor wyróżnia trzy następujące etapy: studialny, projektowy i analityczny. Moje zastrzeżenia budzi etap projektowy, który w ujęciu autora sprowadza się do weryfikacji użyteczności informacji dostarczonych przez EVA do podejmowania decyzji zarządczych. Bardziej poprawny podział etapów realizacji celu rozprawy powinien obejmować etap poznawczy, badawczy i aplikacyjny.

We wstępie autor nie wspominał również o wykorzystanych metodach badawczych w realizacji celu rozprawy i o bogatej bazie materiałowej wykorzystanej zarówno w części teoretycznej jak i empirycznej, a to powinno być opisane we wstępie rozprawy doktorskiej.

5. Struktura pracy i ocena zawartości poszczególnych rozdziałów

Treść merytoryczna pracy jest ujęta w czterech rozdziałach według logicznego porządku. Objętość poszczególnych rozdziałów jest zróżnicowana. Najbardziej obszerny jest czwarty rozdział badawczy, co jest zrozumiałe ponieważ stanowi on zasadniczą część pracy. Natomiast w trzech pierwszych rozdziałach jest dużo treści deskryptywnych, które mogłyby być skrócone bez szkody dla osiągnięć badawczych rozprawy a zmniejszyłyby jej objętość.

Rozdział pierwszy rozprawy pt. *„Ocena efektywności działania przedsiębiorstwa i jej zastosowanie w zarządzaniu”* jest rozdziałem wprowadzającym. Przedstawia poprawnie istniejący w literaturze stan wiedzy na temat efektywności działania przedsiębiorstwa i jego oceny. W końcowej części rozdziału autor sformułował postulat, iż system oceny efektywności działalności przedsiębiorstwa powinien być wieloaspektowy i skupiać się na kluczowych czynnikach determinujących zarówno kreowanie wartości dla akcjonariuszy, integrować interesy menedżerów oraz pracowników przedsiębiorstwa z interesami jego właścicieli. Słuszność takiego postulatu jest trafna, natomiast z pewnością trudna do zrealizowania.

Rozdział drugi zatytułowany *„Metody oceny efektywności zarządzania przedsiębiorstwem”* prezentuje najważniejsze znane metody i narzędzia poświęcone ocenie efektywności zarządzania przedsiębiorstwem. Celem tego rozdziału, w zamierzeniu autora, było dokonanie przeglądu różnych metod oceny efektywności zarządzania (pomiaru wartości) oraz wykazanie ich zalet i wad. Wydaje się, iż opis znanych metod księgowych i dochodowych mógł być pominięty, natomiast wystarczyłby opis metod EVA. Ale nie jest jasny tytuł podrozdziału 2.4 – *„Mierzenie wartości kreowanej”*.

„Zastosowanie EVA w ocenie efektywności działania przedsiębiorstw” – to tytuł rozdziału trzeciego rozprawy. W rozdziale tym autor zaprezentował wyniki przeprowadzonych badań dotyczących przydatności miernika EVA w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Wyniki tych badań wskazują na dużą przydatność tego miernika w ocenie motywacji i pracy menedżerów przedsiębiorstw. Badania wykazały także pewne mankamenty miernika EVA, np. w wyznaczaniu przyszłej wartości rynkowej przedsiębiorstwa.

Najważniejszą częścią rozdziału trzeciego jest omówienie wyników wielokryterialnej analizy jedenastu metod badawczych z punktu widzenia ich użyteczności w zarządzaniu przedsiębiorstwem.

Zaprezentowane wyniki badań potwierdziły wyższość miernika EVA nad pozostałymi metodami w rozpatrywanym zakresie.

W ostatnim, najważniejszym rozdziale rozprawy zatytułowanym bardzo ogólnie – *EVA w polskim sektorze telekomunikacyjnym* – autor przedstawił wyniki swoich badań empirycznych dotyczących przydatności miernika EVA w kreowaniu wartości polskich przedsiębiorstw sektora telekomunikacyjnego w latach 2007-2015 a także oceny tego miernika i stopnia jego wykorzystania przez menedżerów i ekspertów rynku telekomunikacyjnego. Badania potwierdziły, iż o wartości tego miernika decydują przede wszystkim czynniki wewnętrzne, zależne w dużym stopniu od kadry zarządzającej przedsiębiorstwem a nie warunki zewnętrzne – niezależne od przedsiębiorstwa i jego organów kierowniczych.

6. Sposób rozwiązania podjętego problemu badawczego oraz osiągnięcia naukowe rozprawy

Jednym z zasadniczych kryteriów oceny rozprawy doktorskiej jest odpowiedź na pytanie, czy rozprawa doktorska stanowi poprawne i oryginalne rozwiązanie podjętego problemu badawczego oraz, czy jej wyniki zasługują na przyznanie autorowi stopnia naukowego doktora w określonej dyscyplinie. Odpowiadając na to pytanie stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska mgra inż. Wojciecha Kamienieckiego stanowi logiczne, bardzo obszerne i wnikliwe opracowanie poświęcone jednemu z nowoczesnych mierników oceny wartości przedsiębiorstwa jakim jest miernik EVA (ekonomiczna wartość dodana) i jego przydatność w zarządzaniu. Zawiera bogatą część poznawczą, przeprowadzone przez autora badania empiryczne i zalecenia aplikacyjne. Jest więc pracą kompletną. Podejmuje problem aktualny i niezwykle ważny nie tylko dla przedsiębiorstw sektora telekomunikacyjnego ale dla szerszego rynku. W rozwiązaniu problemu badawczego autor posłużył się należycie dobranymi metodami badań naukowych zarówno w rozdziałach teoretycznych jak i w rozdziale empirycznym. Przyjęte podejście metodyczne spełnia warunek poprawności i rzetelności metodologicznej badań naukowych.

Do najważniejszych osiągnięć naukowych recenzowanej rozprawy doktorskiej zaliczam w szczególności:

- dokonanie szerokiej i wnikliwej analizy najważniejszych pozycji literatury krajowej i zagranicznej poświęconych miernikowi EVA,
- poprawne zaprojektowanie ścieżki badawczej rozprawy z wykorzystaniem wielokryterialnej metody oceny efektywności działalności przedsiębiorstw oraz metody ankietowej,
- przeprowadzenie własnych badań dotyczących wartości poznawczej miernika EVA w branży przedsiębiorstw sektora telekomunikacyjnego w Polsce w latach 2007-2015,
- wykazanie rzetelności informacyjnej miernika EVA w porównaniu z innymi wskaźnikami analizy finansowej,
- ukazanie możliwości wykorzystania wyników badawczych rozprawy w działalności praktycznej przedsiębiorstw sektora telekomunikacyjnego w Polsce a także szerszym zakresie.

7. Wiedza autora w reprezentowanej dziedzinie oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych

Autor wykazał się dużym zasobem nowoczesnej wiedzy na podstawie krajowej i światowej literatury z obszaru objętego rozprawą doktorską. W wysokim stopniu opanował umiejętność posługiwania się tą wiedzą. W ten sposób dowiódł, że potrafi nie tylko korzystać z literatury naukowej, ale co najważniejsze – potrafi pomnażać i rozwijać istniejące zasady wiedzy poświęconej narzędziom wspierającym efektywność zarządzania. Autor zaprezentował również dobrą znajomość działalności przedsiębiorstw sektora telekomunikacyjnego w Polsce. To pozwoliło autorowi na przeprowadzenie własnych badań empirycznych umożliwiających realizację celu pracy i potwierdzenia jej hipotezy. Autor dowiódł w ten sposób, że jest przygotowany do samodzielnego prowadzenia prac badawczych. Kierunki dalszych badań zostały przedstawione w zakończeniu rozprawy.

8. Konkluzja końcowa

W świetle przedstawionych wyżej faktów stwierdzam, że rozprawa doktorska mgra inż. Wojciecha Kamienieckiego w pełni spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim przez ustawę o stopniach i tytule naukowym w dziedzinie nauk o zarządzaniu. Rozprawa ta stanowi bowiem poprawne rozwiązanie złożonego problemu badawczego w sposób samodzielny i prawidłowy.

Przedkładam więc wniosek Radzie Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

